

Rotterdam, 11 november 2022

Beste leden van de commissie WIOSSAN,

U kent Warm Rotterdam als een netwerk van ervaringsdeskundigen en partners in de stad dat zich inzet om de bewustwording over armoede en schulden te vergroten en werkzame aanpakken te ontwikkelen. Warm Rotterdam luistert goed naar wat bewoners meemaken. Daardoor weten we dat de situatie van circa 80.000 Rotterdammers nijpend is. Vooral voor de groep die het voor corona al moeilijk had of niet kon rondkomen. Ervaringskennis en signalen over systeemhaperingen brengen we daarom bij u en bij beleidsmakers, bedrijven, instanties en Rotterdammers onder de aandacht. We komen met oplossingen die draagvlak hebben in de stad.

Het water staat bij veel Rotterdammers tot aan de lippen. Als we ervaringsdeskundigen bij Warm Rotterdam vragen: wat is jullie afgenomen door armoede? Dan antwoorden zij unaniem: hun eigenwaarde.

'Ik kijk niet meer in de spiegel want ik zie alleen maar angst, mijn verleden. Dat is te confronterend. Iemand moet je soms even door elkaar schudden, je dwingen weer vooruit te kijken. Zelf weet je vaak niet waar je beginnen moet. Je hebt mensen nodig die je even aan de hand meenemen. Zelf weet je het niet meer. Hulpinstanties zijn nergens te bekennen. Er zijn wachtlijsten, wachtrijen. De weg naar instanties is te lang. Zet ervaringsdeskundigen achter de balie!'

Op 16 november 2022 staat de hoofdlijnennotitie van het nieuwe armoede- en schuldenbeleid 2023-2026 op de agenda van de commissie WIOSSAN. Met deze brief geeft Warm Rotterdam haar reactie op het plan. Ook dragen we een breder beleidsperspectief én concrete oplossingen aan. Acht maanden na de verkiezingen bespreken we deze hoofdlijnennotitie. Het uitvoeringsplan is in het voorjaar van 2023 gepland. Warm Rotterdam ziet graag dat het plan er vóór 2023 ligt. Want er is haast geboden en we vragen om urgentie en daadkracht.

Signalen uit de stad

Het grootste deel van de gezinnen met schulden komt niet bij de juiste hulpverlening terecht. Het aantal Rotterdammers met een dreigende uithuiszetting neemt toe. Woningcorporaties geven het signaal af dat vaak pas bij een (dreigende) uithuiszetting acute hulp tot stand komt. Hulpverlening door de wijkteams, de expertiseteams financiën, de schuldhulpverlening en de vraagwijzer is voor vele Rotterdammers geen realiteit. Ook heeft Rotterdam een hoog percentage laaggeletterden, digitaal niet-vaardige Rotterdammers en velen die de Nederlandse taal niet voldoende machtig zijn. Toch blijft de gemeente in haar

plan optimistisch over de effectiviteit van de versnipperde loketten, websites en digitale informatieverstrekking. Met maatregelen om bestaande (digitale) loketten te versterken bereiken we te veel stadgenoten niet, ook niet met meer ambtenaren op straat. Het vertrouwen in de overheid is immers tanende en het aantal mensen dat afhaakt neemt toe. Vertrouwen en langdurige relaties tussen bewoners en hulp(verleners), dat is wat nodig is.

Bestaanszekerheid is een Rijksverantwoordelijkheid

Om de armoedecrisis effectief aan te pakken moeten het wettelijk sociaal minimum en de uitkeringen bewoners voldoende zekerheid geven om te voorzien in de primaire levensbehoeften. Dat is stap één en de verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid.

Al voor de corona- en de energiecrisis was het niet-veel-maar-toereikend-budget (SCP) niet toereikend. Niet voor de primaire levensbehoeften, laat staan voor sociale activiteiten, vervoer, een korte vakantie, op bezoek gaan en visite ontvangen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) verhoogt het wettelijk sociaal minimum (wsm) in 2023 met 10% en dat is bittere noodzaak. Maar voor de grote groep met langdurige geldzorgen is dit onvoldoende. We vragen u om de druk op te voeren namens de vele Rotterdammers op of onder de armoedegrens. En in Den Haag te lobbyen voor een snellere, niet-gefaseerde, invoering van de toegezegde 14% verhoging van het wsm. Op 29 november staat de begrotingsbehandeling van SZW op de agenda van de Tweede Kamer, dus u bent nog op tijd.

Wij vragen het gemeentebestuur met klem bij het Rijk te pleiten voor een structurele verbetering van de bestaanszekerheid; dit is een grondwettelijk recht. Daar is aanleiding genoeg voor: Rotterdam is de armste stad van Nederland.

De gemeente aan zet: valse bescheidenheid?

De toon van de hoofdlijnennotitie ademt dat de gemeente beperkt invloed heeft op de aanpak van armoede en schulden. Terwijl de signalen over wat beter kan die Warm Rotterdam krijgt, vaak wel binnen de bevoegdheid van de gemeente ligt. En gelukkig maar. Het lijkt alsof de gemeente haar impact op het armoede- en schuldenbeleid kleiner maakt dan nodig.

De hoofdlijnennotitie stelt dat armoede meer is dan het hebben van weinig geld. Daarom vraagt een effectief armoede- en schuldenbeleid om een breder perspectief dan dat *'we klaar staan voor Rotterdammers met financiële problemen'*. De gekozen maatregelen raken dan ook de kern van het actuele armoedeprobleem onvoldoende. Er is een breed palet aan maatregelen nodig, want: Rotterdammers komen door armoede en schulden in een isolement, zij voelen zich eenzaam, in de steek gelaten, worden ongezond(er), verliezen hun werk en ervaren veel stress. Zij trekken zich terug, een uitgestoken hand is nodig. Zoals ook uit het citaat van ervaringsdeskundigen blijkt.

En daarom bereiken we bewoners niet meer, blijft het gebruik van regelingen achter, zijn de drempels naar de loketten te hoog en haken mensen af omdat het zo ingewikkeld is. Inwoners van Rotterdam zien door de bomen het bos niet meer en velen zijn niet bij machte om hulp te vragen of om te voldoen aan wat de bureaucratie van hen vraagt. Dat is wat langdurige stress veroorzaakt. Gelukkig is er wel de uitgestoken hand van ervaringsdeskundigen, maatjes, informele organisaties waar zij advies en hulp krijgen die zij

missen bij (gemeentelijke) instanties. In plaats van Rotterdammers te blijven duwen in de formats, zouden overheid en instanties zich moeten afvragen waarmee, hoe en waar zij bewoners met problemen kunnen om(w)armen. Dat zou de stip op de horizon van dit beleidskader moeten zijn.

Een integrale aanpak is nodig

De wethouder bepleit een integrale aanpak en daar zijn we het hartgrondig mee eens. Het factorenmodel is een goede basis voor die integrale aanpak. Want armoede is meer dan weinig geld hebben. Maar bij de te behalen doelen en oplossingsrichtingen wordt deze verwachting in de kiem gesmoord. Warm Rotterdam mist bij de maatregelen de focus op versterkende en beschermende factoren. Deze worden wel in het model genoemd, zoals sociale steun, versterken van opvoed- en sociaalemotionele vaardigheden en financiële geletterdheid. Hiervoor zijn onder andere informele organisaties, het welzijnswerk en wmo-aanbieders de uitvoerders. Wat is hun rol in de armoede- en schuldenaanpak? Daarover lezen we niets terug.

Wel staat er dat er bij ieder beleidsvoorstel gekeken moet worden in hoeverre dit bijdraagt aan het verminderen van de armoede- en schuldenproblematiek in de stad. Welke afspraken beoogt de wethouder met zijn collega-wethouders van welzijn, (gezondheids)zorg, werkgelegenheid en participatie?

Een voorbeeld. 50% van de burgers die langdurig in armoede leeft heeft serieuze gezondheidsproblemen. Armoede en gezondheid correleren dus sterk. De basisverzekering is voor deze groep onvoldoende dekkend, daardoor stijgt het aantal zorgmijders. Met als gevolg dat de zorgkosten toenemen. De conclusie is dat door de gemiddelde dekking in het basispakket de zorgkosten oplopen bij een bovengemiddeld ongezond deel van de bevolking. Daarom is het wijs de dekking te verbreden voor de minima, waardoor dure zorgkosten op termijn uitblijven. Welke aanpassingen zijn er mogelijk binnen de Rotterdamse Zorgverzekering voor de minima? Dat zien wij graag uitgewerkt in het uitvoeringsplan.

Een integrale toetsing op beleidsvoorstellen lijkt ons een goed idee. Over hoe die toetsing eruit moet zien denkt Warm Rotterdam graag mee.

Maak gebruik van de kennis en ervaring in de stad

Bij informele organisaties zetten vele Rotterdammers zich dagelijks in voor stadgenoten in armoede en met schulden. Zij zouden hun kennis en ervaring graag delen en terugzien in het armoede- en schuldenbeleid. Maar zij ervaren dat de wereld van beleidsmakers/ bestuurders en bewoners ver van elkaar afstaan.

Warm Rotterdam zet zich ervoor in om die afstand te verkleinen. Dat begint bij luisteren naar en het ontmoeten van Rotterdammers met ervaringskennis. Samen met hen roept Warm Rotterdam dan ook op om het gesprek met de stad aan te gaan en:

- ervaringskennis te benutten bij beleidsontwikkeling en -evaluaties;
- nieuwe aanpakken te ontwikkelen en te toetsen bij ervaringsdeskundigen.

Het meest geëigende instrument daarvoor is een burgerberaad. Daarin buigt een groep burgers zich over armoede en schuldenproblematiek. Zij vormen een representatieve vertegenwoordiging van de stad, en laten zich informeren door ervaringsdeskundigen en

experts. Zij denken na, overleggen en zoeken naar een gemeenschappelijke grond van waaruit oplossingen geïnitieerd worden (zie *Nu is het aan ons. Oproep tot echte democratie*. Eva Rovers. De Correspondent april 2022).

Debatteren over armoede moet geen meningoorlog zijn, maar een uitwisseling van waarden en perspectieven. Wat zou het helpen als de stad een experiment met een Burgerberaad Armoede en Schulden aangaat! Daarmee geven we een krachtig signaal aan Rotterdammers in armoede en met schulden: de gemeente neemt hun kennis en ervaringen serieus als basis voor beleid. Laat dit één van de thema's zijn in het uitvoeringsplan armoede- en schuldenaanpak om de komende jaren met de stad uit te werken.

Vijf oplossingsrichtingen voor de komende jaren

U kent de Armoede Agenda van Warm Rotterdam, zie ook de bijlage. Die is geactualiseerd op basis van gesprekken met ervaringsdeskundigen en ons netwerk in de stad. Het zijn onrustige tijden en velen hebben in meer of mindere mate last van oplopende uitgaven en instabieler inkomsten, individualisering en toenemende druk op zelfontplooiing en zelfpresentatie én de complexe, bureaucratische samenleving. Deze factoren raken Rotterdammers onder (financiële) druk onevenredig hard.

We bieden u vijf oplossingsrichtingen voor een integrale armoedeaanpak met de focus op het *voorkomen* van armoede en schulden. Deze oplossingen versterken én vullen de plannen van de wethouder aan. Dit heeft als doel (vroeg)signaleren, vertrouwen opbouwen en continuïteit in de relatie met bewoners. Gerealiseerd door onder andere:

- één loket voor bewoners in de wijken;
- meerjarige financiering voor informele organisaties (Warmtebronnen) die bewoners bereiken en laagdrempelig hulp bieden (parallel aan de looptijd van de welzijns-, wmo- en jeugdzorg opdrachten);
- SROI-middelen (én RIKX) ook toekennen aan informele organisaties;
- de winkelketens die de basisboodschappenlijst betaalbaar houden;
- Warm Incasseren door alle opdrachtgevers van incasso in de stad.

Met de uitvoering van de agendapunten uit de Armoede Agenda nemen de kosten voor de schuldenindustrie, gezondheidszorg, uitkeringen en overlast af. En worden armoedekampen, waarvan we op Prinsjesdag een voorbeeld zagen, geen werkelijkheid.

U bent welkom

Zoals u van Warm Rotterdam gewend bent gaan we graag met u in gesprek over deze brief en de Armoede Agenda. En u bent altijd welkom bij ons Warm Spreekuur, waar ervaringsdeskundigen graag hun kennis delen en u vragen kunt voorleggen. Opgeven kan via info@warmrotterdam.nl

Namens het team Warm Rotterdam wens ik u een constructieve vergadering toe. Warm Rotterdam verwacht heldere piketpalen voor een structureel armoede- en schuldenbeleid.

Hartelijke groet,
Annemarieke van Egeraat (Directeur Warm Rotterdam)
ave@warmrotterdam.nl / 06-12264093